

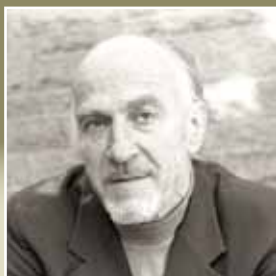
NØTTEKRÅKA

Hvem er naturen til for?

Les også om:

Vi minnes naturverneren
Hjalmar Munthe-Kaas Lund

side 6

NiBs innspill til Kommune-
planens arealdel

side 8

Om åpning av Bærums
lukkede bekker
– og Bærums Vassdragsatlas

side 10

Lilløyplassen naturhus
– statusrapport 2013

side 12

Kystsonen i Bærum – Om vern
og forvaltning og hvor man
best kan oppleve den

side 14

Naturvernforbundet

100 år

Naturvernforbundet er inne i et jubileumsår; det er nå 100 år siden både landsforeningen og vårt fylkeslag så dagens lys. Vi vektlegger det klassiske naturvern nå som før. Det å ta vare på matjord er også et budskap som dagens samfunn trenger. Man kan ikke leve av industriproduksjon alene, vi må også ha matsikkerhet. Det har kommet kriser før, og vil komme siden, hvor hvert mål matjord er viktig. I kommuneplanens arealdel har vi særlig kommet med innspill om dette.

Vi minnes i dette nummeret naturvernere Hjalmar Munthe-Kaas Lund, som var lokallagets markante profil fra stiftelsen i 1972 til sin død i 1987. Det er Christian Eitrem som skriver om denne hedersmannen i anledning av at det i år er hundreoggett år siden han ble født.

Vårens nummer inneholder en innsiktsfull artikkel av biolog og professor Dag Olav Hessen om naturens egenverdi. At moderne naturforvaltning er forankret nettopp i naturens egenverdi, er et viktig poeng her. Han bruker utsagn fra filosofen Peter Wessel Zapffe hyppig, en herremann som jo også er kjent for klatring i Kolsåstoppen sammen med Arne Næss. Jeg minnes forresten følgende utsagn av Zapffe: «tindesport forholder seg til annen sport som bakkøl til champagne». Fra mitt ståsted mener jeg at Zapffe og andre tidlige naturvernere var nokså elite-tenkende her og der, naturen skulle «inntas» urørt og på ekstremt vis. Jeg tenker vi nok må tilrettelegge for bruk av naturen, men på en skånsom måte.

Hvordan skal naturen best oppleves? Da er den langsomme måten best, tenker jeg, for eksempel til fots eller i en båt. Jørn Erik Bjørndalen beskriver kystsonen i Bærum i en artikkel og det handler om hva vi kan se. Også han mener: Til fots er best!

Jeg synes det er et spennende arbeid om åpning av bekker som styret vårt driver fram nå, med Bo Wingård som engasjert oppmann. Han presenterer arbeidet med «Bærums blågrønne liste», en fortegnelse over åpne og lukkede bekker, og et «vassdragsatlas» i dette nummer. God lesning!

Bjørn Kåre Salvesen, leder i Naturvernforbundet i Bærum

NØTTEKRÅKA

Har du forslag til stoff?

Ta kontakt med: Bjørg Petra Brekke,

tlf 95894358

E-post: bpbr@online.no

Utgitt av:

Naturvernforbundet i Bærum (NiB),

Postboks 252, 1319 Bekkestua

Bankgiro: 1627 11 34243

Ansvarlig redaktør: Bjørg Petra Brekke

Redaksjonsmedarbeider: Anne Ryg

Utforming: David Keeping

Trykk: Haslum Grafisk A/S

VIKTIG - våre hjemmesider:

www.baerumsnatur.no

Husk at vi legger ut fortløpende informasjon om aktuelle saker på våre nettsider. Her finner du også opplysninger om arrangementer i vår regi.

Forsidebildet: Liten familie ved Lysakerelva, foto Øyvind Grimmer

Natur for menneskets eller naturens skyld?

Tekst: Dag O. Hessen

Foto: Trine Krogh Hall og Bjørg Petra Brekke

En gang var svaret enkelt: naturen var skapt for mennesket. Dette synspunktet som er en del av den naturteleologiske tradisjon som blant annet Linné sto som eksponent for gikk ut på at alt i naturen hadde en hensikt, og alt var der for oss. Den noe naive oppfatning – som vi stundom kjenner igjen når barna spør hva for eksempel myggen er godt for – er at myggen er der for at fuglene skal få mat. Selv det vi ikke liker ved naturen kan da rettferdiggjøres ved at det støtter et mer høyverdig formål. Fuglene på sin side, i alle fall de med vakre farger og vakker sang, er der for å behage mennesket. I dette synet lå også innebygget en ubegrenset makt over naturen og andre arter, siden de var der for oss var det rimeligvis opp til oss å benytte, utnytte eller overutnytte disse etter eget forgodtbefinnende. Naturen hadde kun instrumentell verdi.

Moderne naturforvaltning er derimot forankret i naturens egenverdi – arter og natur har en egenverdi frikoblet den nytteverdi de eventuelt måtte ha for oss. Det betyr ikke at det ikke er legitimt å bruke eller høste av natur – det skal bare gjøres bærekraftig. Arter skal ikke utryddes og individer – i alle fall av høyerestående arter – har krav på moralsk bærekraftig behandling. Få bestrider dette i dag, men samtidig er det også slik at det ikke er noen skarp grense mellom argumentet om naturbevaring for naturens skyld, og naturbevaring for menneskelig opplevelse.

Hva mener vi med egenverdi?

Har så natur verdi dersom det ikke finnes noen til å verdsette den? Altså litt som det gamle spørsmålet om egenskaper ved et objekt eksisterer dersom det ikke finnes noen til å registrere disse egenskapene. Finnes fargen rødt dersom ingen ser den? Den gjør den selvsagt i form av stråling av en viss bølgelengde (omkring 700 nm), og det er naturligvis også slik at andre arter enn mennesket kan observere fargen rødt (uten å kalle den rødt...), slik de kan verdsette natur, gleden ved å være til, glede ved livsutfoldelse. Men allikevel er spørsmålet relevant: hva legger vi i egenverdi? Kanskje blant annet det at enhver art er et resultat av en ubrutt rekke fra livets begynnelse, og det faktum at enhver organisme, innenfor sine forutsetninger, erfarer livet og møter livets utfordringer ut fra sine forutsetninger.

Siden vi gjerne fokuserer på arter i bevaringsdebatten, og gjerne de synlige og karismatiske artene, så er det viktig å minne om at det store flertall av klodens mangfold er små, ukjente, navnløse, og til dels vanskelig å plassere i artskategorier. Allikevel er det disse navnløse skarer som på mange måter er de mest essensielle i økosystemene, som driver de store kretsløpene og som vi alle til syvende og sist er avhengig av. Den beste måten å sikre disse på er å sørge for tilstrekkelig vern på økosystemnivå. Så er det også verd å minne om at økosystemer består av mer enn arter, og at i dypøkologisk forstand har også andre komponenter ved natur egenverdi ("la elva leve").

Hvem er naturen til for? Langt inni skogen den grønne – likevel nær nok til å se sivilisasjonen i gløttene.

BPB

TKH

Knutshøe ligger innenfor Jotunheimen nasjonalpark, i et område der den utrydningstruede kongeørnen hekker. Begrunnelsen for ikke å merke stien over Knutshøe er vern av fauna og naturen forøvrig, trass i at det har vært flere ulykker på den bratteste strekningen.

Naturen for de få eller de mange?

Men taper natur sin egenverdi ved menneskelig påvirkning? Noen vil mene at naturen har størst verdi uten mennesket, eventuelt dersom den kun nytes av de få. Den fremste talsmann her til lands mot ”åpning” av, og tilrettelegging i, naturen var Peter Wessel Zapffe, som samtidig var en glødende motstander av teknifisering i sin alminnelighet. Hans klassiske essay *Avskjed med Gausta* innledes som følger: ”Fjeldsiden ryster, stenspruten står, taugbanetårnene spriker i luften. Barakkene skubber sig indpå, mens hundrede mand fræser et milelangt sår mellom kjæmpens ribben: Næste vinter skal bilkøen stanse ved Svineroi. Naturen er overvundet – ikke beseiret i kamp, men knust med maskiner. Selskapet som stiger ut av bilene og får tinden servert á la carte sammen med karbonaden, har legitimert sig, ikke ved kraft og utholdenhet eller kjærlighet til fjeldet, men ved lommeboken alene”. I *Fjeldet i fare* polemiserer han mot Turisforeningen som vil åpne fjellet: ”... et fjeldparti med skilt er noget helt andet end et fjeldparti uten skilt. Forskjellen er som på jomfru og skjøge... Når vi opsøker fjeldet, så er det for å komme bort fra den verden av beregning og pengepugg og menneskelig infeksjon, som vi er nødt til å leve i, og ikke for å møte den igjen i nye varianter, eller gudbedre, i de altfor kjendte. Vi søker den ubrudte ro, som er ødemarkens umistelige gave.

Derfor er det den første fjælen som er ulykken, ikke den tyvende eller tredevte”.

Zapffes ideal var altså tilgang til en urørt natur uten så mye som en rød T på steinene, men Zapffe argumenterte strengt tatt ikke ut fra en forestilling om naturens egenverdi, men fordi han ønsket det urørte for menneskets skyld som en mulighet både for å komme i kontakt med sin ”indre pol” og som arena for livsutfoldelse. Mennesket er velkomment, men vi skal ikke etterlate spor – og vi skal bare ikke være for mange. Det er et elitistisk element i Zapffes argumentasjon, fjellet skal ikke tilrettelegges for hordene som krever veier og komfort. Det skal være for de (få) som har gjort seg fortjent til det gjennom egen innsats, som kan verdsette fjellet for fjellets skyld og som kan sitte på tindene og se ned på det støyende gny der nede i dalbunnen. Sivilisasjonskritikken er først og fremst begrunnet i at bylivet og masseturismen berøver oss både stillhet, naturopplevelse og evnen til å reflektere over ”det evige brennende spørsmål – hva det betyr å være menneske”.

Naturopplevelse, bevaring og biologisk mangfold

Det finnes ingen etisk fasit på hva som er riktig grad av åpning av naturen. På den ene siden vil en tilrettelegging i form av veier, parkeringsplasser, hoteller og skil-

ting få flest mulig ut, slik at de igjen kan få øynene opp for hvor viktig det er å bevare naturen. På den annen side, hva er da igjen av urørt å bevare? Og er det virkelig et menneskekrav at alle skal ha tilgang til (nesten) all natur med minst mulig anstrengelse? Det kan jo bli slik som Zapffe ironiserte over: "Alt for få nyter den betagende ensomheten i Ørnedalen. Det blir bedre når vi får vei dit ut". Nå behøver ikke dette spørsmålet å gjøres alt for vanskelig heller, vern behøver ikke nødvendigvis innebære vern mot mennesket, det er i like stor grad snakk om vern for mennesket. Lovgivningen legger opp til et gradert vern, og det er da vi må spørre oss hva som i dag representerer en minimumsfaktor av opplevelsespotensial. Det dreier seg ikke om antall kafébord for urbanister og oss andre som også kan verdsette det urbane, ikke veier over fjellet for dem som vil nyte naturen der ute gjennom bilvinduet, ikke nødvendigvis heller om antall hoteller eller hytter, men derimot om de arealer som utgjør det urørte i nasjonalparkene og som fungerer som reservater både for biologisk mangfold og menneskelig kontemplasjon. De hvite flekker på kartet eksisterer ikke lenger, men det finnes fortsatt steder på kloden hvor man kan gå en dagsmarsj eller to uten å høre motordur, krysse veier eller minnes om at mennesket er allestedsnærværende.

For de fleste av oss som fra tid til annen føler behov for stillhet og det urørte – kanskje fordi kontraster er av de ting som gir livskvalitet – for oss er slike steder en minimumsfaktor. Det at man stundom søker steder uten synlig menneskelig fotavtrykk må ikke forveksles med menneskeforakt, det går an å være glad både i mennesker og natur. Andre vil hevde at de ikke har noe sterkt behov for å oppsøke slike "øde" steder, livet leves nå engang sammen med andre mennesker. Sant nok, og det er et gode i seg selv at vi kan ha ulike behov.

Enkel tilrettelegging med bro og merking av sti gjør det lett å finne veien dit du skal

Slåttedugnad på Gjettumbråtan – den mest sosiale dugnaden i NiB

Tekst og foto: Zsuzsa Fey

De fleste dugnader er sosiale – dugnad er jo nettopp felles innsats for et mål som er vanskelig å oppnå alene. Jeg vil påstå at slåtte- og rakedugnaden på Gjettumbråtan er den mest sosiale dugnaden i NiB.

De fleste forbinder slått med ljå og hopping i høy med glade barndomsdager. Dessverre har det meste av låslåttten forsvunnet og sammen med dem mange blomsterenger også. Hvor mange blomsterenger kjenner du til i Bærum?

Sitert fra Fylkesmannen: *Slåttemark er vurdert som en sterkt truet naturtype i Norsk rødliste for naturtyper (2011). Naturtypen fikk en egen handlingsplan i 2009. Naturtypen fikk status som utvalgt naturtype i mai 2011. En egen forskrift for utvalgte naturtyper beskytter slåttemark. Viktige trusler mot slåttemark er endret arealbruk, som oppdyrking og gjødsling, men oftere opphørt hevd og gjengroing.*

For å ta vare på noe slåttemark jobber derfor en entusiastisk dugnadsgjeng hvert år med å slå enga på Gjettumbråtan med ljå, rake gresset sammen, og få det ut av enga.

I år ble slåttten gjennomført tre kvelder på rad i midten av august. I forkant av dugnaden plukket jeg kirsebær på Haslum gård, bakte to kirsebærkaker, og inviterte ikke bare NiB-folk, men også venner og bekjente til dugnaden. Flere dugnadsfolk hadde med seg hjemmebakke kaker og boller, som vi også spiste av i kakepausen halvveis i arbeidsøkta. Fjerde kvelden var det slåttegraut.

Den første kvelden hadde vi bra oppmøte, men dessverre var vi færre andre og tredje kvelden. Så det ble mye jobbing, men også mye kaker på oss som deltok.

Har du lyst til å bli en del av dugnadsgjengen, kjenner noen som er interessert, ønsker å bli informert om slåttten, eller bare vil smake på kirsebærkaken min, send en e-post til zsfey@hotmail.com, så legger jeg deg til på dugnadslista.

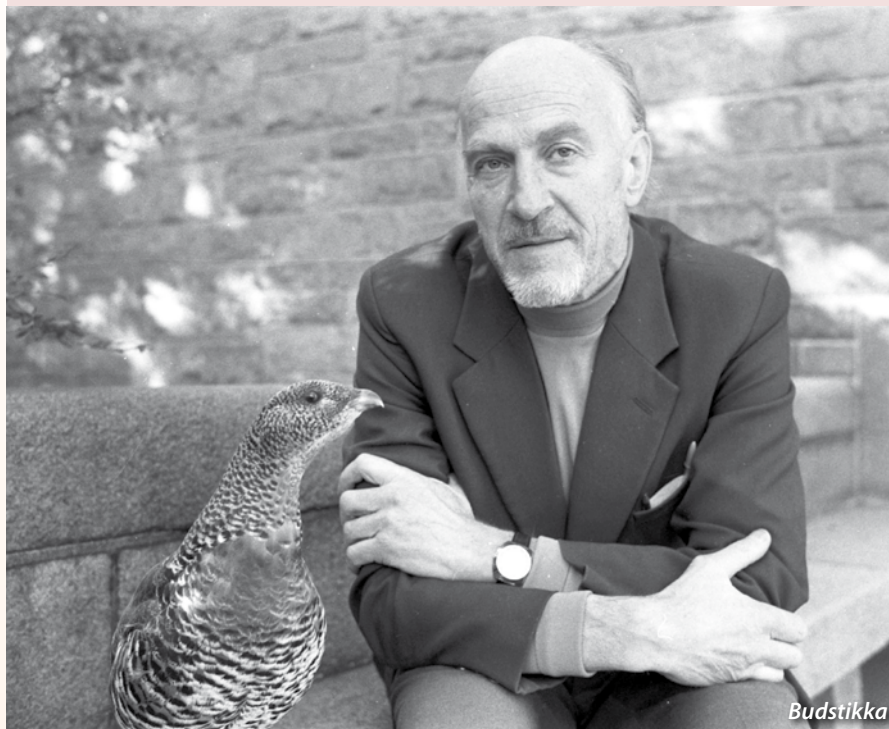
Bor du nærmere sjøen eller er opptatt av dragehodeblomsten, kan du gjøre en slåtte- og rakeinnsats også på Fornebu, i nærheten av Lilløyplassen.

Bilder fra slåttedugnaden er lagt ut på NiBs Picasa webalbum: <https://picasaweb.google.com/110272802777427312704>

Tusen takk for den fantastiske innsatsen og disse fire hyggelige kveldene ute på enga!

Zsuzsa Fey, dugnadsansvarlig på Gjettumbråtan

VI MINNES NATURVERNEREN HJALMAR MUNTHE-KAAS LUND

*Stå vakt om naturen! Slå angrepet ned!
Dem opp mot de hissiges hjerner!
La fjellvidden hvile i solgangens fred
i dryss av evige stjerner!*

Tekst: Christian Eitrem Foto: Budstikka, Zsuzsa Fey

Linjene fra Theodor Casparis dikt sammenfatter Hjalmars forhold til naturen. For ham var det et kall å verne om den mot uvettede inngrep, en oppgave han skjøttet uopphørlig. I avisartikler, i foredrag, under debattmøter og i faglige fora talte han mot naturødeleggelsene.

I år er det hundre og ett år siden han ble født. Han var lokallagets markante profil fra starten i 1972 til han døde 18. august 1987, 74 år, hvorav fem år som leder. Tidligere hadde han vært aktiv i Østlandske Naturvernforening (nå Naturvernforbundet i Oslo og Akershus) og ble der utnevnt til æresmedlem i 1987.

Turleder og kunnskapsformidler

Jeg velger meg april, sier dikteren. Det gjorde nok også Hjalmar. Da våkner

naturen med full styrke etter vinterdvalen under et dekke av tung snø. Blåveisen spirer og hvitveisen utfolder sitt vakre blomstertepp. Yr glede preger fuglelivet. Det klukker i bekker. Da valfartet Hjalmar med sitt turfølge til området ved Dælivann. Under hans kyndige veiledning skulle deltagerne observere vårens inntog.

En større gruppe fulgte ham dit da han la ut på en av sine siste turer. På sin folkelige, sjarmerende måte fortalte han om naturtyper og dyreliv i skog og vann. Et uttørket tre måtte få stå. Det kunne bli en aristokratisk bolig for en huleruger. Han fortalte om bygdeborgene Gråmagan og Tjuenborg, og berettet om Dælibekken. I gammel tid var den en god gytebekk for sjøørett og het Vebekk, den hellige bekk. Bekken var viktig for Hjalmar.

Enten den kom fra et høyfjellsvann for å tømmes dypt nede i en fjordarm eller den kom fra Bærums vidstrakte åser, mange tjern og glemte setervanger for så å ende sin ferd omsluttet av et rør. Den var et sentralt element i naturens store kretsløp. Han ville ha gledet seg over hvordan lokallaget nå ivaretar slåtteeenga på Gjettumbråtan, et tidligere beiteområde under Nordre Gjettum gård, nå en vakker blomstereng.

Selv fikk jeg ledsage ham flere ganger også på en annen av hans favoritturer, den langs Lysakerelven, elvefaret som følger det mangslunne landskapet fra utoset i Bogstadvannet ned til Vestfjorden. En opplevelse fra vårflom til løvfall. Han frydet seg over de frådende vannmassene som styrtet ut i gjelet ved Røafossen, for senere å kunne bli til en linn elvesus i lonen ved Sandbonn.

Fagmannen, skribenten og "fuglemannen"

Hjalmar var født i Trondheim i 1913, men kom til Bærum som ganske ung, der familien hadde tilknytning til Helgerud gård. Etter å ha avlagt eksamen artium, studerte han kjemi, et fag han også praktiserte tidlig i sin karriere. Senere ble det studier i zoologi, faget han fordypet seg i og utøvte resten av sitt yrkesaktive liv. Først som bestyrer av zoologisk avdeling ved museet i Tromsø, deretter som forsker ved forskningsstasjonen Flødevigen ved Arendal. Senere underviste han ved Landbrukshøgskolen på Ås (nå Universitetet for miljø- og biovitenskap). I tiden frem til han ble pensjonist virket han ved Zoologisk museum på Tøyen. Som pensjonist var han naturverner på heltid.

Utallige er hans ukebladartikler om dyreliv i skog og mark. Han skrev også tunge artikler til fagbøker og fagtidsskrifter, blant annet bidro han til storverket "Norges Dyreliv" (1966) med kapitler om dådyret, andefugler og ferskvannskrepsen. En allsidig zoolog. I Turistforeningens årbok 1969

skrev han om den planlagte nasjonalparken i Grytdalen i Sør Trøndelag. Men han la også skulderen til i konfliktfylte utbyggingssaker, blant annet med redaktøransvar for skriftet "Den korte sannhet - Momenter til Stortingets behandling av utbyggingsplanene for Jotunheimen/Breheimen" (1978).

Gjennom sine radiokåserier ble han landskjent som "fuglemannen". Han forfattet en rekke bøker om naturen, både barnebøker og temabøker. En av dem – "Dyreliv i vann og vassdrag" – ble en uunnværlig håndbok for mange naturinteresserte.

Optimisten og medlemsververen

Naturvernere har blitt vant med å gå på nederlag. Men selv i nederlaget forble Hjalmar optimist. "Etter hvert vil stemningen snu," pleide han å si. Bitter på sine motstandere ble han aldri. "Det skaper bare støy i kanalen." Om fremtiden kunne han si: "Si meg hvordan det går med naturen, så skal jeg si deg hvordan det går med menneskene." Han gledet seg over hvert tegn som tydet på at naturvernet var på fremmarsj.

I september 2012 åpnet Bærums ordfører Lisbeth Hammer Krog markeringen av lokallagets 40 års jubileum i gamle Stabekk kino. Der sa hun omsvøpsløst at om Høyre sentralt gjør alvor av sitt utsagn om å avgi dyret

mark til boligformål, så vil partiet sentralt ikke få støtte av Bærum Høyre. Dette ville ha vært musikk i ørene på Hjalmar. Trolig ville han tilføyet; "Ja, som jeg har sagt, det nytter." Hjalmar var en mester i å rekruttere medlemmer til lokallaget; han talte kraftfullt og begripelig om viktigheten av å verne naturen. Sidemannen på trikken kunne bli spurt om vedkommende var medlem av Naturvernforbundet. Om så ikke var tilfellet fikk personen kortversjonen av hva foreningen sto for i nærmiljøet. Slik ble et nytt medlem hanket inn.

Kolsås Dælivann vernes – Hjalmar bidrar

I Nøttekråka nr. 1/2011 ble historien til Kolsås-Dælivann landskapsvern-område fortalt av professor Sigmund Hågvær. I desember 1965 lanserte brødrene Geir og Sigmund Hågvær i et innlegg i Aftenposten ideen om å verne deler av dette landskapet ut fra dets natur- og kulturverdier. Gjennom sine ornitologiske interesser var de to blitt kjent med Hjalmar, og derfor ble han anmodet

om å gi forslaget faglig drahjelp. I mai 1966 fant en befaring sted ved naturverninspektøren, en representant for Bærum kommune og Hjalmar. Her var han et avgjørende mellomledd. Det gikk brev til Bærum kommune fra Kommunaldepartementet som bifalte guttenes forslag. Men Bærum kommune hadde motforestillinger. Der hadde man andre planer med området: boliger med tilhørende støttefunksjoner. I 1978 fikk landskapet varig vern mot protester fra Bærum kommune. I dag er det neppe mange bæringer som vil være dette verneområdet foruten, noe som tydeliggjør hvor besværlig det ofte er for lokale politikere å ta hånd om lokale verneverdier: grøntområder, elveløp, kystsonen, marka og biologisk mangfold generelt.

Velfortjente minneord

Fra redaktør Ivar Alvers minneord om Hjalmar i Budstikka: "Han var en kjempende ridder for alt som levde og vokste i naturen, og han var aldri redd for å stille sine tanker ut offentlig. Hjalmar Munthe-Kaas Lund var en av de få mennesker i vårt land som i praktisk miljøvern viste at liv og lære var ett."

*Tekst: Finn Otto Kvillum
Foto: Terje Jacobsen og
Björg Petra Brekke*

Bekkemyr BPB

Naturvernforbundet i Bærums innspill til Kommuneplan 2013 – 2030 arealdelen

Våre innspill om arealbruksendringer og sikring av eksisterende natur- og kulturlandskapsverdier ble sendt til kommunen i oktober 2013. Disse innspillene er viktige fordi vi gjennom dem har en mulighet til å påvirke kommunens arealdisponering. Vi gjengir i kortform våre innspill og bakgrunnen for dem.

Grønne lunger

Bekkestua sydvest (også kalt Bekkemyr)

Dette innspillet gjaldt jorden syd for Kolsåsbanen mellom Bekkestua og Gjønnens stasjoner. Jorden ligger brakk.

Vårt innspill gikk ut på at omtrent en tredjedel av den sydvestlige delen av det området som er avsatt til boligområde, kjøpes opp av kommunen og legges ut til park.

Et viktig tilleggspoeng er at parken – eller friområdet – samtidig vil danne en buffersone mellom den fremtidige bebyggelsen på resten av jorden og skogholtet mellom jorden og Bærumsveien. Skogholtet har et yrende fugleliv og et rikt biologisk mangfold.

Sillebauen ved Hundsund

En naturfaglig registrering og vurdering av naturverdiene i dette friområdet viste at en del av det er en svært viktig naturtypelokalitet, og at resten er viktig.

Vårt innspill var at Sillebauen reguleres til Spesialområde bevaring – naturvernområde.

Mortenskogen ved Hundsund

En del av dette friluftsområdet er registrert som en viktig naturtypelokalitet og vårt innspill var at også dette området reguleres til Spesialområde bevaring – naturvernområde.

Friområdet ved Storøykilens vestsida

Landområdet innenfor sjøflyhavnen i Storøykilen er regulert til friområde. Inn til dette friområdet ligger naturreservatet ytterst på Oksenøya på den ene siden og naturreservatet rundt den indre delen av Storøykilen på den andre. Det er bestemt at sjøflyvirksomheten i Storøykilen skal opphøre og vi finner det da naturlig at også friområdet

det blir et naturreservat slik at vi får et sammenhengende naturreservat.

Vårt innspill gikk ut på at Bærum kommune tar et initiativ overfor overordnede myndigheter med henblikk på at friområdet får et lovmessig vern.

Staversletta på Tanumplataet

Staversletta er i gjeldende kommuneplan avsatt til boligområde.

Vårt innspill var at området tilbakeføres til LNF(LandbrukNaturFriområde) fordi Staversletta er en del av kulturlandskapet på Tanumplataet og har verdier som skal ivaretas, bla. Tanum kirkeveier og områdets funksjon som viltområde.

121 grønne lunger

Grønne lunger gir den delen av befolkningen som er ekskludert fra annen aktivitet og muligheten til å påvirke egen helse.

Vårt innspill var at kommunen plotter de 121 grønne lungene inn på et temakart

Sjøflyhavna i Storøykilen

TJ

som vedlegg til arealdelen. Neste skritt er å gi de dokumenterte grønne lungene et juridisk vern ved at de reguleres til spesialområder bevaring. Vi er klar over at dette er et omfattende arbeid som vil ta tid, men at det i forbindelse med ruleringen av kommuneplanens arealdel fattes en prinsippvedtak om dette.

Vi vedla en liste over de 121 grønne lungene, en beskrivelse av dem og et detaljkart der hver enkelt grønn lunge var plottet inn.

Landbruksområder

Jorde tilhørende Vestre Øverland gård (Norges Vel)

Dette gjelder jordet som ligger syd for Gml. Ringeriksvei. Den halvdelen som ligger nærmest veien er avsatt til offentlig bebyggelse (barnehage) og vi ba kommunen gjøre alt den kan for å finne et annet sted til dette formålet. Den andre halyparten ble for 10 år siden avsatt til mottak av hageavfall/gjenvinning, men det kan se ut som at dette ikke blir noe av.

I vårt innspill ba vi om at den sydlige halvdelen av jordet blir tilbakeført til landbruk.

Smiejordet på Fossum

I gjeldende kommuneplan er ca. halyparten av jordet avsatt til idrettsformål og parkeringsplass og resten til ny skole. I våre merknader til forslaget til planprogram for områderegulering på Fossum foreslo vi at det isteden avsettes et område i sydvestlig retning mellom det kommende boligområdet og markagrensen til Fossum IFs nye

anlegg. En innsigelse mot skole på Smiejordet endte opp med at maks. 15 dekar av jordet vil bli brukt til skoleformål.

Vi ga uttrykk for at det er ubørt å legge idrettsanlegg, ja til og med en parkeringsplass, på dyrket mark og ba i vårt innspill om at Smiejordet tilbakesføres til landbruk.

Landbruksområdene generelt

Kommunen må regne med at det vil komme innspill om å få omdisponert landbruksområder til andre formål. Vårt innspill var derfor proaktivt ved at vi ba om at alle gjenværende landbruksområder i Bærum opprettholdes, og at eventuelle innspill om omdisponering til andre formål blir avvist.

Kystsonen

Kommunestyret i Bærum vedtok i 2008 at det skulle utarbeides en kommunedelplan for kystsonen. Bakgrunnen var å skape en helhetlig og forutsigbar forvaltning av kystsonen. Høsten 2010 vedtok imidlertid kommunestyret at arbeidet med den skulle innstilles.

I vårt innspill vil vi ha på plass kommunedelplanen for kystsonen så snart som mulig og at den får et juridisk bindende arealkart med bestemmelser og retningslinjer. Videre var vi konkrete på følgende i innspillet:

- *Kiler og bukter: Forhindre videre utbyggingstiltak i Solvikbukta, Holtekilen, Hundsund, Snarøykilen og Bjørnsvika, særlig pga. deres forekomster av ålegras.*
- *Øvrig kystson: Forhindre inngrep*

i de få gjenværende strekningene av den strandlinjen som er relativt fri for inngrep, f. eks. strekningen Veritas – Plathebukta. Herunder kommer det at det ikke anlegges tilrettelagt kyststi på slike strekninger.

Biologisk mangfold

Områder med prioriterte naturtyper (biologisk viktige områder)

Bærum kommune har 534 naturtypelokaliteter fordelt på 126 nasjonalt viktige, 344 regionalt viktige og 64 lokalt viktige. Disse er i nåværende kommuneplan illustrert på et temakart med retningslinjer uten rettsvirkning. Det fremgår av retningslinjene at temakartet skal ligge til grunn for senere regulering.

Vårt innspill gikk ut på at kommunen nå må gå et skritt videre og gi de dokumenterte naturtypelokalitetene et juridisk vern ved at de reguleres til spesialområder bevaring. Vi er klar over at dette er et omfattende arbeid som vil ta tid, men at det i forbindelse med ruleringen av kommuneplanens arealdel fattes en prinsippvedtak om dette.

I første omgang reguleres de nasjonalt viktige, og så de regionalt viktige. Hvorvidt de lokalt viktige skal reguleres til bevaring, får bli en skjønnsmessig vurdering.

Åpning av lukkede bekker

Høsten 2012 inviterte vi ledende politikere til et fagseminar om vassdragsforvaltning. Vi fikk positive uttalelser fra politikerne på seminaret og fulgte opp med innspillet «Bæruns Blå-grønne liste» over bekker som bør åpnes.

Vårt innspill gikk ut på at kommunen utreder åpningspotensialet for lukkede bekker, og gir disse beskrivelser og kartreferanser slik at utbyggere og andre vet hvilke arealer som må åpnes og gjøres tilgjengelige når inngrep skal planlegges.

Videre ba vi om at kommunen vedtar at -

- a) Bæruns bekker og vann åpnes der det er mulig, slik at de fremstår som blå-grønne drag i bygda.*
- b) Ved tiltak i eller nær vassdrag skal ikke miljøtilstanden forverres (ref. Vanndirektivet). Ved sanering av avløpsnett eller ved utbygging eller rehabilitering av bebygde arealer skal lukkede bekker åpnes og en god kantvegetasjon etableres.*

Elever ved Skui skole lærer om sløyving av en stor Hunnlaks

BW

Om åpning av Bærums lukkede bekker – og Bærums Vassdragsatlas

Statusrapport for NiBs arbeid med bekkeåpning

Tekst: Bo Wingård, styremedlem i Naturvernforbundet i Bærum

Foto: Bo Wingård og Øivind Grimmer

For et år siden hadde Nøttekråka et innlegg om åpning av Bærums lukkede bekker. Vi utfordret politikerne og kommunens etater til å utarbeide en liste over bekker som det kan være mulig og ønskelig å få åpnet, **Bærums blå liste**. Vi har kommet et godt stykke på vei. I april i fjor presenterte vi forslaget om åpning av lukkede bekker for Planutvalget og for Bærum Elveforum. Under et møte som vi hadde med Tekniske Tjenester i september i fjor ble vi utfordret til å lage en prioriteringsliste. Hvilke bekker mente vi det var viktigst å få åpnet?

Bærums Blågrønne liste

Sammen med Bærum Natur- og Fri-luftsråd og Skui Vel startet vi arbeidet med å lage et notat om åpningsmuligheter for bekker og bekkestrekninger, **Bærums blågrønne liste**. Vi fikk tre utfordringer: Få oversikt over åpne og lukkede bekker, lag prioriteringskriterier, og sett kriterier for de enkelte bekkene.

Hvor mange bekker er det i Bærum? Bærum har et godt kartgrunn-

lag, og mye informasjon kan man finne i Økonomisk kartverk og Bærumskart. Her er åpne bekker tegnet inn, men ikke lukkede bekker. I heftet "Bekkene i Bærum som ble borte", utgitt av Naturvernforbundet i Bærum i 2000, er det kart og beskrivelser av bekkene i østre og midtre Bærum – der mesteparten av bekkene er lukket. Oversikt over bekker til Lomma fikk vi fra Morgan Olsen og Harald Trulsrud. En god del navn med tilhø-

rende navneforklaringer over bekker og vann fikk vi fra heftet Stedsnavn i Bærum, som Arne Mohus i samarbeid med Bærum Oppmålingsvesen utga i 1987. Så langt har vi funnet navn på mer enn 200 elver og bekker, over 60 vann og tjern, og mer enn 170 fosser og myrer. Med så mange interessante opplysninger om og beskrivelser av kommunens vassdrag fikk vi idéen om å lage Bærums Vassdragsatlas, som jeg kommer tilbake til på slutten av denne artikkelen.

Grunnlaget for å sette opp en prioriteringsliste er at vi har et system som forteller oss hva som kan ansees for å være viktig for at en lukket bekk skal åpnes, og hvor stor vekt som skal legges på det enkelte kriterium. Vi satte opp fem prioriteringskriterier.

Sandviksvassdraget er det viktigste gyte- og opprettsvassdraget for anadrome fiskearter i Indre Oslofjord. Mange av bekkene som renner ut i hovedelvene bør oppgraderes og gjøres tilgjengelige for laks, sjørret og ål. Kriteriet **Fisk** viser at bekken har potensial for å få eller forbedre fiskebestanden.

Det står ikke bra til med mange av Bærums elver, bekker, myrer og vann. Arbeidet med Vannforskriften i Indre Oslofjord Vest har påvist et stort behov for miljøforbedrende tiltak.

Det er vesentlig at det er kontroll på avrenning i bekkene, dvs. kontroll på forurensning. Kriteriet **Miljø** viser at miljøtilstanden kan forbedres.

Bekker som går gjennom urbaniserte områder bør åpnes for å sikre kontroll på forurensninger. Kriteriet **Urban** tilsier at det er nødvendig å få bedre kontroll over bekker som går gjennom urbanisert område.

Vi er opptatt av at Bærums befolkning lett skal ha tilgang til levende vassdrag og grønne strukturer. Tilstrekkelig brede kantsoner er en forutsetning for at dyr og fugler skal finne seg til rette i vårt nærmiljø. Det skal være lett å komme ut i natur med et rikt biologisk miljø nær der du bor. Kriteriet **Opplevelsesverdi** tilsier at

bekken vil få økt opplevelsesverdi når den åpnes.

Mange av bekkene er i dag delvis lukkede systemer. De kommer opp til overflaten ved store flommer, noe vi har sett under de siste års flomregimer. Kjellere fylles med vann, veier og stier graves opp. Åpne bekker gir bedre kontrollmuligheter, også fordi lokalbefolkningen vil rapportere om forurensninger. Kriteriet **Flomkontroll** tilsier at åpning av bekken vil gi økt flomkontroll, eventuelt mulighet for fordøyning av vannet.

Vi har brukt disse kriteriene for bekker i østre og midtre Bærum og i Isivassdraget. Men bekkene i Øverlandsvassdraget og i Lomma, og bekkene i vestre Bærum som renner ut i Neselva og Gupuelva, har vi dårlig kunnskap om. Kan du hjelpe oss? Ta kontakt slik at vi får til et samarbeid!

Så langt i prosessen har vi prioritert åpning av 13 bekker. Høyest prioritert har vi gitt til Ståvibekken, Solbergbekken og Eiksbekken/Gravsbekken. Etter at vi orienterte MIKK-utvalget om dette i desember i fjor, sendte de en henvendelse til Tekniske Tjenester om at de skulle utarbeide et kostnads- og løsningsforslag for disse tre bekkene.

Bekkeåpning koster penger. Etter hvert som kommunen sanerer vann- og avløpsnett bør man beslutte at da skal lukkede bekker åpnes. Det samme skal skje når områder reguleres eller tomter bebygges, og når veier og baner skal bygges eller legges om. Vi har også bestemmelser om minimumsgrense for kantvegetasjon langs elver, bekker og vann. Disse skal alltid overholdes. Der hvor grunneier har tatt i bruk kantsonene til parkeringsplasser eller hensettelse av containere og annet utstyr skal slikt fjernes.

Mye arbeid gjenstår før vi kan si oss tilfreds med Bærums Blågrønne liste. Det må utarbeides et digitalt kart over alle elementer i vassdragene og deres navn – elver og fosser, åpne og lukkede bekker og bekketrekninger, vann og dammer, tjern og myrer. Vi

har henvendt oss til Geodataenheten i Bærum kommune. Arbeidet med digitaliseringen av bekkene i Lomma er allerede i gang.

Fra de frivillige organisasjonenes side er det nødvendig med befaringsav alle bekkene. Når dette er gjort kan vi sette prioriteringskriterier. Her trenger vi hjelp!

Bærums vassdragsatlas

Bærums vassdrag representerer mye kulturhistorie. Et kart med alle bekkene – både åpne og lukkede – vil gi et godt grunnlag når man skal få et bilde av den store betydning som vassdragene har hatt for bosetting og næringsliv gjennom tidene.

Dette er bakgrunnen for at vi ønsker å lage Bærums Vassdragsatlas. Når elver og bekker, dammer og vann er digitalisert og navnsatt er målet å lage et vassdragsatlas med navneforklaringer og beskrivelse av alle slags inngrep som gjennom tidene har vært i vassdragene. I Bærum har det vært et mangfold av bruksområder for vann, elver og bekker: Kraftkilder (sagbruk, møller, kverner, elektrisitetsverk med tilhørende dammer og overføringer), transportveier (tømmerfløting), vaske- og rengjøringsplasser (for mennesker og klær), vannforsyning (drikkevannskilde for mennesker og dyr, vann til industri og næringsliv med tilhørende vanninntak), fiskeplasser, aktivitet og rekreasjon (lekeplass, friluftsliv, fisk), vanning, resipient (kloakk, utslipp fra industri og landbruk, forurensning fra veier), snøproduksjon, grensesetting. Broer har krysset elver og bekker, og landbruk, industri, næringsliv og boligbygging har medført betydelige inngrep i vassdragsnære områder

I dag er så å si alt det som var av møller, sagbruk, kverner og andre innretninger borte. Ofte står det igjen noen rester av tidligere konstruksjoner. Men vassdragene er sterkt preget av infrastruktur som veier, broer, ledninger og vann- og avløpsinnretninger, for ikke å snakke om jordbruk, næringsvirksomhet og boligområder.

Bærums vassdragsatlas vil vise hvordan vi har gjort nytte av og endret vassdragene opp gjennom tidene. For å gjøre vassdragsinformasjon tilgjengelig vil det være viktig å lage et tradisjonelt atlas. Men vel så viktig er det å gjøre informasjon tilgjengelig på nettbrett og smarttelefoner. Da kan man enkelt finne frem til stedsopplysninger, enten fordi man er i nærheten av slike, eller fordi man ønsker å besøke stedet.

Her kan Eiksbekken komme opp i dagen

BW

Fossen her i Lomma var grunnlaget for driften ved Bærums verk

ØG

TB

Lilløyplassen Naturhus – statusrapport 2013

Tekst: Terje Böhler

Foto: Terje Böhler og Bjørg Petra Brekke

Autorisasjonen

Vi ønsker å formidle litt av hva som har skjedd på Lilløyplassen Naturhus i den siste tiden. Det virkelig store gjennombruddet kom høsten 2012 da Lilløyplassen Naturhus sammen med Østensjøvannet våtmarkssenter danner paraplyorganisasjonen Oslo Våtmarkssenter, og etter en grundig søknadsprosess ble autorisert som et av landets fem nasjonale våtmarkssentre. Autorisasjonen fra Miljøverndepartementet gir oss støtte til drift av senteret i 5 år. Vi satser nå offensivt fremover for å skolere folket i noen av våre mest artsrike områder. Les mer om autorisasjonen her: <http://sabima.no/1105/oslo-vatmarksenter-blir-nasjonalt-vatmarksenter>

Lilløyplassen Naturhus er nå inne i en ekspansiv periode. Vi har kontinuitet i vårt arbeid gjennom fast ansettelse av biolog Audun Brekke Skringdo. Han leder den daglige driften av Oslo Våtmarkssenter og han er ansatt gjennom SABIMA (Samarbeidsrådet for biologisk mangfold). Audun vier 50% av sin arbeidstid til Lilløyplassen naturhus.

Aktivitetene

Under følger en liste over noen av de aktiviteter og markeringer vi har iverksatt eller gjennomført i år. Listen er nødvendigvis summarisk da svært mye kunne vært kommentert til hvert av punktene.

- Våtmarksutstilling (permanent)
- Markerte verdens våtmarksdag (2/2)
- Utarbeidet et variert ekskursjonsopplegg som vi kan tilby skoler, barnehager, organisasjoner og andre grupper. Formidling av våtmarksinformasjon inngår i ekskursjonene: <http://lilloyplassen.no/undervisning/undervisning/>
- Ulike natur-QUIZ med videosekvenser er lagt ut på våre hjemmesider. Disse er godt egnet i en undervisningssammenheng i et klassemiljø (gjerne via "smartboards"): <http://lilloyplassen.no/undervisning/quiz/>
- Rydding i naturreservatene med god hjelp fra Naturvernforbundet i Bærum
- Undervisning av skoleklasser (barne-, ungdoms- og videregående skoler) og barnehager. I løpet av året regner vi med å ha undervist ca 1500 elever (lokalt og eksternt).
- Naturguiding av lærere
- Tok i mot første og andre års biologistudenter fra Universitetet i Oslo for ekskursjoner i området
- Markerte Biomangfolddagen 2013 (20/5)
- Holdt åpne NaturhusSøndager. Dette er åpne søndager

der naturguiden utfører aktiviteter etter et på forhånd annonsert tema (fugl, insekter, blomster etc.)

- Slått av noen utvalgte enger med dragehode i området og fjernet svartelistede planter
- Avholdt sommerskole i regi av Bærum kommune (i uke 33)
- Nattfangst av sommerfugler

Den ovennevnte listen viser ulike aktiviteter som er utført på selve plassen. I tillegg har det vært utført mange eksterne gjøremål som for eksempel:

- Knyttet kontakter på FrivilligBørs i regi av Bærum kommune (www.frivilligbors-baerum.no)
- Vært representert på flere viktige arrangementer, bl.a. på konferansen "Biologisk mangfold hele året" ved Nordnorsk vitensenter der vi holdt innlegget "Biologisk mangfold hele året"
- Vi var representert på Sandvika Byfest (sandvikabyfest.no)
- Vi var representert på Snarøyadagen (snaroenvel.no)
- Vi var representert under Friluftslivets Uke med arrangement på Kalvøya (frifo.no)
- Vi har knyttet kontakt med Hundsund ungdomsskole for undervisning i deres lokaler

Økende forespørsel etter våre tjenester

Lilløyplassen Naturhus er et naturfaglig ressurscenter. Vi har en unik beliggenhet både hva natur og nedslagsfelt angår. Som de fleste vet ligger Lilløyplassen Naturhus ved Storøykilen på Fornebu. Kilen har en viktig økologisk funksjon som rasteplass for trekkfugler som vadere og andre vanntilknyttede fuglearter. I tillegg kan nærområdene tilby en kyst med

Full aktivitet på lilløyplassen

TB

svært rik og sjelden flora og ditto insektliv som det er viktig å ivareta. Disse områdene utgjør altså en spesielt artsrik region. Våre nærområder egner seg derfor svært godt som læringsarenaer for skoleklasser og andre naturinteresserte. Lilløyplassen Naturhus er i ekspansjon og det er en klar økning i forespørsler etter våre tjenester. Bl.a. fra barnehager, skoleklasser, kommunale instanser samt publikum for øvrig. En slik aktivitetsutvidelse skal selvfølgelig være bærekraftig så det ikke går på bekostning av naturverdiene i naturreservatene. Vi ønsker å tilfredsstille de ulike etater og publikums ønske om våre tjenester og ser at dette fordrer innsats på flere fronter. Blant annet forbedret infrastruktur på naturhuset (vann og toalett), ytterligere finansiering for å kunne håndtere den økende mengde tjenester, samt intensivere arbeidet for å øke det lokale naturengasjementet. Lilløyplassen har et stort potensiale som møteplass for læring og sosiale aktiviteter. I forbindelse med Bærum kommunes arbeide med rulling av Kommuneplanen 2013 – 2030, har Lilløyplassen Naturhus i høst sendt inn sitt forslag til bruk av arealene ved sjøflyhavnen på Oksenøya. Vi ser her for oss et observasjons- / fugletårn med multifunksjonell planløsning og universell utforming (tilgang for rullestolbrukere) og et mindre naturinformasjonssenter med tidsriktige sanitære løsninger som gjør det mulig å ta i mot grupper av mennesker for undervisning og utstillinger av ulike karakter (foto, kunst etc.).

Takk til Torbjørn Endal

Tidligere styreleder for LPN og Oslo Våtmarkssenter, Torbjørn Endal, har etter mange års innsats valgt å trekke

Fornøyd Ku på beite på Lilløyplassen

BPB

seg fra sitt verv som styreleder og styremedlem. Torbjørn har vært en vesentlig pådriver, motivator, ”politiker”, utførende ressurs, koordinator og kontaktskaper – for å nevne noe. Han har representert kontinuitet ved Lilløyplassen naturhus og har vært en av de personer som i størst grad har sett naturhusets og områdets potensiale for aktiviteter og formidling. Torbjørn er en av de som i praksis har jobbet frem Lilløyplassen Naturhus slik den fremstår i dag.

Vi takker Torbjørn for denne hans uvurderlige og mangeårige innsats for Lilløyplassen Naturhus.

Mvh styret i Lilløyplassen Naturhus
ved Terje Bøhler

<http://www.lilloyplassen.no/>
post@lilloyplassen.no

Hva ble det av Norges Vels miljøgård på Øverland?

Tekst: Finn Otto Kvillum Foto: Terje Jacobsen

På årsmøtet i Naturvernforbundet i Bærum i 1996 holdt prosjektlederen i Norges Vel et kåseri om prosjektet «Nye Øverland – for miljø og utvikling». Prosjektet virket besnærende på tilhørerne. Det forelå også to brosjyrer som beskrev prosjektet. Den ene bar navnet “Nye Øverland – fra idé til realitet”. I den beskrives bl.a. et resirkulasjon-sjordbruk med resirkulasjon av næringsstoffer og energi. Gårdsdriften skulle være bærekraftig med flisproduksjon fra egen skog, flisfyring av egne bygninger og salg av varmtvann til boliger i nærområdet. Prosjektet omfattet også kjøttproduksjon med storfe, moderne og miljøvennlig gårdsskogbruk, besøksgård, m. m

Den andre brosjyren het “Miljøgrenda”. Øverland Miljøgrend med ca. 100 boenheter skulle knyttes til Øverland gård som skulle produsere bioenergi og gjenvinne næringsstoffer fra miljøgrendas avløp og avfall. *Boligene skulle plasseres skånsomt i åsen mot Åsterud.*

Boliger i åsen mot Åsterud (se bildet) var en vanskelig sak for Naturvernforbundet i Bærum fordi de ville skape et

fremmedelement i det historiske landskapet mellom Haslum kirke og Øverlandgårdene. Bispeleden går igjennom dette landskapet. Vi støttet likevel prosjektet på grunn av dets fremtidsrettede miljøprofil og Norges Vel var glad for det.

Men hva er det så blitt av dette miljøprosjektet? Svaret er: Nesten ingen ting bortsett fra boligene. Det er kun bygget et sentralvarmeanlegg på gården som forsyner boligene i åsen med varme. Anlegget bruker flis, men denne kjøpes inn og spes opp med biologisk fyringsolje ved behov! All drift på gården er satt bort og der er ingen dyr.

Det er bare et par år siden oppføringen av boligene begynte og vi bare spør:

Hvorfor grep ikke kommunens planavdeling inn og varslet politikerne om de store endringene i Norges Vels planer og avvirket fra forutsetningene for prosjektet slik at nedbyggingen av den skogkledd åsen kunne ha blitt stanset? Naturvernforbundet i Bærum føler seg i hvert fall lurt.

Kystsonen i Bærum – Om vern og forvaltning og hvor man best kan oppleve den

Tekst: Jørn Erik Bjørndalen

Foto: Terje Jacobsen, Jørn Erik Bjørndalen og Bjørg Petra Brekke

Langs takrørsumpene i Holtekilen

JEB

Bærum har et høyt antall verneområder, hele 47 med smått og stort. Av disse er 26 knyttet til kystområdene, enten som rene kystverneområder (f.eks. sjøfuglreservater og vern av strandvegetasjon) eller i områder umiddelbart nær kystsonen. Mange av disse områdene er små, men det finnes også større verneområder slik som bl.a. Ostøya, Borøya, Storøykilen, Koksabukta og Lilleøya. Strandvegetasjon er godt representert i disse områdene, men også viktige forekomster med kalkberg og kalktørrenger med flere sjeldne arter som bl.a. oslosildre og dragehode er ivaretatt. Innenfor de store reservatene på Ostøya og Borøya er det først og fremst verneverdige kalkfuruskoger, lågurtgranskoger og edelløvskoger som dominerer, men begge disse øyene har også velutviklet strandvegetasjon med sjeldne arter som bl.a. strandrisp.

Noen forslag til turer i kystsonen

Generelt sett er kysttiene de beste utgangspunktene for å lett komme i nærkontakt med strandvegetasjon, kalktørrenger og andre av vegetasjonstypene man finner langs kysten.

Øyene i Bærum:

Kalvøya er lett tilgjengelig via bro, og har gangveier, stier og mulighet for å oppleve ulike naturtyper.

Ostøya er verdt et besøk, men er mer komplisert av

forskjellige grunner. Rutebåten legger til på vestsiden av Ostøya, og det er et godt stykke å gå til de øvrige deler av øya. Naturreservatet med lågurtgranskog og kalkfuruskog i nord har for en stor del dårlig markerte stier og deler av området er forholdsvis kupert. I sør og øst kommer man lett i konflikt med golfbanen og det kan være fort gjort å komme i veien for spillerne som skal sende ballen over ei lita bukt og inn på banen på den andre siden. Det er synd, for det er mye interessant og fin strandvegetasjon øst på Ostøya, bl.a. med store mengder strandrisp.

Borøya er lettere tilgjengelig, og har regulære båtaneløp. Det finnes interessant strandvegetasjon med noe strandenger på nordøstsiden av Borøya.

Snarøya (som er en halvøy) har også en liten kyststi mellom Fürst brygge og Strømtangveien.

Kysttien fra Holtekilen og rundt Fornebulandet til Koksabukta:

Dette er det suverent beste området i Bærum for å oppleve velutviklede bestander av de fleste kystnaturtypene, både strandvegetasjon og kalkberg/kalktørrenger. De store takrørsumpene innerst i Holtekilen er imponerende. På oppsiden av den oppbygde gangveien finnes større områder med kalkberg, kalktørrenger og kantkratt. Her finnes den eneste større forekomsten av krattalanteng i Bærum, og området er spesielt interessant p.g.a. dragehode. Det står et informasjonsskilt om dragehode på stedet. Dragehode finnes også innenfor naturreservatene Lilleøya og Storøykilen. Når man nærmer seg Oksenøya bruk ser man også negative tendenser med gjengroing av de tidligere fuktengene og masseinvasjon av problemlanten kanadagullris. Etter hvert kommer man i kontakt med de tre naturreservatene på Fornebulandet: Lilleøya, Storøykilen og Koksabukta. Rundt naturhuset ved Storøykilen har man et idyllisk kulturlandskap med beitende kyr. Området i de midtre delene mellom Lilleøya og Storøykilen framstår noe «rotede», med sterkt kulturpåvirket løvskog og enger under gjengroing. Ute på odden på Lilleøya er det mer interessant igjen, med gravhaug og variert strandvegetasjon med driftvoller, strandsumper og fragmenter av strandenger i tillegg til kalkberg med bl.a. dragehode på forsommeren. I Storøykilen utenom kulturlandskapet og takrørsumpene er det et variert vegetasjonsbilde med bl.a. fuktenger med mjødurt og partier med takrørsump på land, litt gråor-heggeskog, edelløvskog og kulturpåvirket skog med hengebjørk. Fra fugletårnet har man god utsikt over Storøykilen og inn mot Kolsås og fastlandet i Bærum, men hvis man snur seg og skuer innover dukker Fornebuutbyggingens skremmebilde opp. Bade kan man gjøre på Storøya badeplass. Odden og de yt-

Rigfar på tur ut

TJ

Stien mellom Veritas og Høvik

BPB

terste delene av Koksabukta er særdeles interessante når det gjelder strandvegetasjon. Her finnes flere av de sjeldne artene, bl.a. tusengylden og strandrisp. Området har store bestander med den høyvokste strandvortemelk. Det er også noen kalktørrenger og litt kalkfuruskog. Lenger inne overtar store og mektige takrørsumper.

Kyststien mellom Sandvika/Sjøholmen og Sarbuvollen:

Denne kyststien kan også by på gode representanter for mange av naturtypene langs kysten av Bærum. Den har flere ulike skogstyper enn Fornebulandet. Men stien er mer oppstykket, og man må ha noen «ørkenvandring» over marinaer, parkeringsplasser, industriområder og veier. På den annen side er det kunstopplevelser i utendørarealene til Henie-Onstadsenteret og industrihistorie på Høvik Verk. Parker har man også. Etter en farefull balansering på plankebrua langs motorveien ved Sandvika lyste strandstjerne opp som en belønning da man reddet seg i land på Sjøholmen. Hvor det også står et prakteksemplar av svovelsopp på en nedsaget trestamme. Rundt Sjøholmen finnes flotte driftvoller med mye strandvortemelk og litt strandeng, rundt odden strandsumper med takrør og havsivaks. Ved marinaene på Blommenholm kan man beundre den fine borden med takrørsumper og havsivakssumper rundt bukta, litt plantet tindved og igjen møte med takrørsumper og sumpstrender med mjødurt i kontakt med den kunstferdige plenen nedenfor Henie-Onstadsenteret. Her kan slyngplanten strandvindul utfolde sin kvelende virksomhet, og legge seg som et teppe over mjødurten. Ovenfor stiene rundt kunstsenteret finnes fine kalkberg og kantkratt, og her kan man også oppdage den spesielle askerstorkenebb, som har sin norske hovedutbredelse i Bærums nabokommune. Nåja, asker i plantenavnet er jo en tildragelse, for egentlig er planten oppkalt etter Pyrenéene i det latinske navnet: *Geranium pyrenaicum*. Rundt Veritasparken og mellom Høvik Verk og Sarbuvollen har man kontakt med skog på innersiden. Mye av skogen er blandingsskog med diverse løvtrær, og det meste er ganske kulturpåvirket. Noen furutrær med store dimensjoner forekommer. Ellers blir det mer utpreget kalkfuruskog ved Sjøskogen, men med et slitt preg i undervegetasjonen. Noe edelløvskog er det også. På yttersiden har man grusstrender med variert strandvegetasjon, for det meste driftvoller. Også noen partier med sandstrand og strandrug forekommer. Nærmere Sarbuvollen dukker det opp en blanding av driftvoller og takrørsumper, hvor det i likhet med Kalvøya finnes valurt. God tur!

Fugleturer V. Terje Bøhler

Maionsdager til Dælivann – fugleturer for alle!

Området rundt Dælivann er et vakkert, rikt og egenartet kulturlandskap. Hver onsdag i mai (fra og med 07.05) besøker vi Dælivannområdet for å se og høre på fuglelivet her. Alle er velkomne. Ta gjerne med deg en kikkert og noen gode venner.

Fremmøtested: P-plassen på Steinsskogen Gravlund i Bærum (ca 200 meter nord for Godthåp)
Tid: 18.00-20.30.
Turleder: Terje Bøhler (47 90 50 43)
e-post: terbo@online.no

Kjøttmeis i fuglekasse ved Dælivann

2. påskedagsturen

Fugleturtradisjonen annen påskedag (21.04) til Lilløyplassen naturhus på Fornebu er en klassiker.

På denne tiden er vårtrekket på topp, og vi forventer selvsagt en mengde interessante arter. Morsomt også for de minste, så ta med hele familien og møt opp! Det blir også ringmerking med Johnny R. Pedersen.

Fremmøtested: Lilløyplassen naturhus
Tid: 09.00-12.30
Turleder: Terje Bøhler

Stillits blir ringmerket på Lilløyplassen

**Husk
Grasrot-
andelen!**

Returadresse:
Naturvernforbundet i Bærum
Pb. 252
1319 Bekkestua

B

